

Tvorba profesně orientovaných studijních programů ve spolupráci s průmyslovou praxí

1.3.2017

Veletrh Věda Výzkum Inovace

Simona Weidnerová

Co přináší

novela
vysokoškolského
zákona
a její podzákonné
předpisy?

Novela zákona o vysokých školách

- Zavádí akademicky a profesně zaměřené studijní programy
- **Akademicky zaměřené studijní** programy musí vykazovat vyšší vědeckou a výzkumnou činnost
- **Profesně zaměřené studijní programy** jsou orientovány více na praxi studentů a přípravu na budoucí povolání
- Nařízení vlády, kterým se provádí zákon o vysokých školách definuje odlišná kritéria, zejména pokud jde o praxi studentů v průběhu studia

Zastoupení odborníků z praxe

- Vysoká škola rozvíjí spolupráci s praxí s přihlédnutím k typům a případným profilům studijních programů; jde zejména o praktickou výuku, **zadávání bakalářských**, diplomových nebo disertačních prací, zadávání rigorózních prací, **přiznávání stipendií** a zapojování odborníků z praxe do vzdělávacího procesu.
- Personální zajištění profesně zaměřeného bakalářského nebo magisterského studijního programu zahrnuje taktéž dostatečné zapojení odborníků z praxe, kteří se **podílejí na výuce**, je klíčové jejich působení v oboru za posledních 5 let.

Vysoká škola má pravidla a podmínky pro vytváření studijních plánů

- vymezení praktické výuky realizované i u jiné fyzické nebo právnické osoby a **délky této praktické výuky,**
- Studijní program má vymezeno rámcové uplatnění absolventů studijního programu a typické pracovní pozice, které může absolvent zastávat.

Profesně zaměřený bakalářský studijní program

- zohledňuje specifika spojená s **potřebou spolupráce s praxí**.
- Personální zajištění zahrnuje taktéž **zapojení odborníků z praxe**.
- **Studijní plán** profesně zaměřeného bakalářského studijního programu je koncipován tak, aby obsahoval **praxi studentů v rozsahu alespoň 12 týdnů**.

Profesně zaměřený magisterský studijní program

- **Studijní plán** je koncipován tak, aby obsahoval **praktickou výuku** studentů v rozsahu alespoň **6 týdnů**.
- Studijní plán profesně zaměřeného magisterského studijního programu, který nenavazuje na bakalářský studijní program, je koncipován tak, aby obsahoval **praktickou výuku** studentů alespoň **18 týdnů**.

Hodinová dotace je na posouzení AÚ

Bude na posouzení NAÚ:

- aby určil, jestli je uskutečňování praktické výuky adekvátní stupni a obsahu kurikula
- zda je praktickou výukou naplňován profil absolventa, výsledky učení, cíle studia a další náležitosti dle Standardů pro studijní programy, resp. oblasti vzdělávání

Profil absolventa

- Odborné znalosti, odborné dovednosti a obecné způsobilosti, které si absolventi studijního programu osvojují, jsou v souladu s daným typem a profilem studijního programu.
- Studijní program je koncipován tak, aby student v průběhu studia při plnění studijních povinností prokázal schopnost používat získané odborné znalosti, odborné dovednosti a obecné způsobilosti alespoň v jednom cizím jazyce.

Existují pro splnění studijních
povinností,

tedy

praxe jako povinné součástí
studia

zákonné podmínky?

Co je „praxe“ dle novely VŠ zákona?

- studijní plán profesně zaměřeného bakalářského nebo magisterského studijního programu je sestaven tak, aby umožňoval studentům **zejména zvládnutí praktických dovedností** potřebných k výkonu povolání **podložené** získáním **nezbytných teoretických** znalostí
- § 62 **Práva studenta** odst. (2) Na studenta, který vykonává praktickou výuku a praxi, se vztahují obecné předpisy o bezpečnosti a ochraně zdraví při práci a pracovních podmínkách žen. (§ 132 až 138 a § 150 zákoníku práce).
- Z tohoto ustanovení vyplývá, že **praxe studentů není vykonávána ani v pracovním poměru** ani na základě dohod o pracích konaných mimo pracovní poměr.

MPSV

Pracovněprávní předpisy praxe studentů vysokých škol neupravují.

Zákoník práce upravuje **závislou práci**, která je vykonávána v pracovním poměru nebo na základě dohod o pracích konaných mimo pracovní poměr.

Základní informace poskytují **oblastní** inspektoráty práce (zákon č. 251/2005 Sb., o inspekci práce).

V případě sporu může s právními účinky pro účastníky rozhodnout pouze soud.

Státní úřad inspekce práce

- S účinností od roku **2012** provádí inspektorát práce namátkové kontroly a trestá nejen tzv. švarcsystém, ale také dobrovolnickou činnost (tj. práci bez nároku na odměnu) jako nelegální práci, za kterou uděluje sankce od 250 000 Kč až do 10 000 000 Kč.
- Častým argumentem inspektorátu práce v těchto případech je, že **úplatnost již není základním znakem závislé činnosti** a z toho důvodu **lze i dobrovolnickou činnost podřadit pod závislou práci**, která musí být nutně vykonávána v pracovněprávním vztahu.

Dobrovolnická činnost vs. „práce na zkoušku“

- Nejvyšší správní soud v rozhodnutí ze dne **23.3.2012** č.j. 4 Ads 175/2011-92 - v případě ženy, která pracovala zdarma jako dobrovolník pro neziskovou organizaci konstatoval, že chybí jedna ze základních náležitostí a to **odměna za vykonávanou práci**. Bez této podstatné náležitosti se nejedná o závislou práci v režimu zákoníku práce.
- Toto rozhodnutí je průlomové - podobné případy jsou často posuzovány inspektorátem práce jako **nelegální zaměstnávání**, které se opírá o ustanovení § 5 písm. e) zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, který definuje nelegální zaměstnávání osob jako výkon závislé práce fyzickou osobou **mimo pracovněprávní vztah**.
- Výkon dobrovolnictví na základě inominátní smlouvy, má dopad i na studentské praxe a stáže, BOZP.

Produktivní práce

Na základě smlouvy o praxi **může být vykonávána neplacená praxe** jako

- praktická příprava, která je součástí vyučování. Podmínkou bezplatnosti takové praxe je, že **student nebude v jejím rámci vykonávat tzv. produktivní činnost.**
- „studijní plán profesně zaměřeného bakalářského nebo magisterského studijního programu je sestaven tak, aby umožňoval studentům **zejména zvládnutí praktických dovedností** potřebných k výkonu povolání **podložené** získáním **nezbytných teoretických znalostí**“

Definice produktivní činnosti

- přináší tomu, u koho je praxe vykovávána, určitý hospodářský prospěch
- za hospodářský prospěch se považuje rozšíření majetku dané firmy, ale také skutečnost, že firma, u které student praxi vykonávána, by si jinak musela tuto činnost zakoupit nebo zajistit vlastním zaměstnancem
- a došlo tak k úspoře mzdových nákladů
- Výše popsaná kritéria využívá Inspektorát práce při kontrole neplacené praxe, kdy mohlo dojít k úspoře mzdových nákladů na straně firmy

Šíře forem praxe

- U řady oborů není příliš jasné, co znamená „věnovat se mu v praxi“.
- Nejen pro obory, u nichž je obtížné si představit praktickou využitelnost je významnou překážkou faktické realizace praxe a stáží studentů, která kvůli gesčnmu uspořádání zodpovědností, nakonec může vést k tomu, že výkon praxe bude čistě formální, nikoli faktický.
- V oblasti **spolupráce s průmyslovou praxí** lze předpokládat produktivní činnost a tedy problémy v případě bezplatné praxe průměrných studentů

Podniková
stipendia?

Obdobný problém.

Očekávání zaměstnavatelů na absolventy

- Vysoká škola komunikuje s profesními komorami, oborovými sdruženími, organizacemi zaměstnavatelů nebo dalšími odborníky z praxe a zjišťuje jejich očekávání a **požadavky na absolventy** studijních programů.
- Vysoká škola rozvíjí spolupráci s praxí; jde zejména o praktickou výuku, zadávání bakalářských, diplomových nebo disertačních prací, zadávání rigorózních prací, **přiznávání stipendií** a zapojování odborníků z praxe do vzdělávacího procesu.

Podniková stipendia

- Od 1. 1. 2011 může zaměstnavatel do daňových nákladů zahrnout **motivační příspěvek** poskytnutý na základě smluvního vztahu žákovi nebo studentovi, který se pro zaměstnavatele **připravuje na výkon profese**.
- **Motivační příspěvek je účelově určen na stipendium**, příspěvek na stravování, ubytování, vzdělávání v zařízeních související s budoucím výkonem profese, jízdné v hromadných dopravních prostředcích do místa vzdělávání a na pořízení osobních ochranných pomůcek a prostředků nad rámec zvláštních předpisů.

Rozsudek NSS

- Od účinnosti novely zákona o daních z příjmů v roce **2011**, až do roku **2012** byla doporučující výkladová stanoviska tzv. **inominátní** (tedy nepojmenovaná) smlouva dle Občanského zákoníku.
- Od roku 2012 je platná právní věta: „**Poskytnutí stipendia** podmíněné závazkem studenta pracovat po ukončení studia několik let v pracovním poměru u jeho poskytovatele není půjčkou, nýbrž příjmem plynoucím v souvislosti s budoucím výkonem závislé činnosti dle § 6 odst. 1 písm. d) zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů. (Podle rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 09.08.2012, čj. 2 Afs 47/2012 - 18)

Stipendium jako mzda na životní náklady

- Přestože zákon definuje motivační příspěvek jako stipendium určené na „životní náklady studenta“, (s finančními limity 5 000 Kč měsíčně u žáka a 10 000 Kč měsíčně u vysokoškoláka), jde na straně studentů o zdanitelný příjem související s budoucím povoláním, jinak řečeno, **zdaňuje se stejně, jako mzda!**
- To vše kvůli rozhodnutí NSS a nedořešené legislativě podpory praxe, stáží a stipendií studentů.

Co by měla řešit novela VŠ zákona?

Neplacená praxe

- Neplacená praxe není nelegální práce, i když z ní může mít zaměstnavatel prospěch (má s ní spojeny také náklady)

Placená praxe

- Student vykonává produktivní činnost, kterou firma uspořídá zaměstnanci
- Nejde však o pracovní poměr, ani budoucí pracovní poměr, ale plnění studijních povinností

Podniková stipendia

- Nedefinovat Motivační příspěvek jako výkon budoucího povolání, ale jako formu firemní stipendijní podpory s výhodami stipendia pro obě strany

- Zavést do Vysokoškolského zákona formát placené a neplacené „praxe při studiu“, která je součástí plnění studijních povinností + dořešit BOZP a formát spolupráce firem a VŠ.
- Sjednotit terminologii nebo kriteriálně odlišit co se rozumí praxí a co se rozumí praktickou výukou zejména ve vazbě na produktivní činnost, za kterou vzniká nárok na odměnu.
- Definovat motivační příspěvek jako podnikové stipendium, zejména pro podporu technických a lékařských oborů a formulovat smluvní rámec tohoto stipendia tak, že by neměl být zdaňován jako mzda.

Novela VŠ zákona se opírá o
kvalitu.

Nelze však vytvořit dobré
profesně orientované studijní
obory bez skutečné spolupráce
VŠ s firmami.

